

ДЕРЕВНІ ІНТРОДУЦЕНТИ ЯК СКЛАДОВА ЛІСОВОГО ФОНДУ

Іванюк Т.М., канд. с.-г. н., доц.
Мальований А.В., студент ОС «Магістр»
Поліський національний університет

Інтродукцією в Україні займаються не лише дендропарки, ботанічні сади та різні спеціалізовані підприємства, а також лісогосподарські підприємства [1]. Насадження інтродукованих видів рослин виконують різні функції, такі як захист ґрунтів від ерозії, сприяють пристосуванню лісів до змін клімату, відновлення екосистем та підвищення стійкості лісу до шкідників та хвороб. Також ці насадження забезпечують сировиною паперову, деревообробну, фармацевтичну та харчову промисловості[2].

Аналіз видового складу деревних порід-інтродуцентів проводили у лісовому фонді Філії «Баранівське лісомисливське господарство» ДП «Ліси України».

Територія філії згідно лісорослинного районування відноситься до Західно-Центрального-Поліського округу центрально-поліського лісогосподарського району. Клімат помірно-континентальний, з теплим літом та м'якою зимою, де присутня достатня кількість опадів, яка є необхідною лісовій рослинності для її вегетації. Ранні осінні та пізні весняні заморозки, зміни рівнів ґрунтових вод можуть негативно впливати на ріст та розвиток лісових насаджень. Найбільш поширеними на даній території типами ґрунтів є дерново-середньопідзолені супісчані, також можна зустріти дерново-глеєві, дерново-слабопідзолені піщані, сірі опідзолені та інші. Переважаючими типами лісу є С₂гдС – свіжий грабово-дубово-сосновий сугруд, С₃гдС – вологий грабово-дубово-сосновий сугруд та С₃гД – волога грабова судіброва.

У лісовому фонді Філії «Баранівське лісомисливське господарство» зростає 27 видів деревних рослин, з яких 11 видів – інтродуценти. Аборигенні види переважають: сосна звичайна займає 42,3 % вкритих лісом земель, дуб звичайний – 22,3 %, береза повисла – 20,9 %. Сумарна площа інтродукованих деревних рослин 778,5 га, що становить близько 2 % земель лісового фонду.

Проаналізувавши матеріали лісовпорядкування, ми побачимо, що найбільшу площу серед порід-інтродуцентів займає ялина європейська – 637,9га, а це 81,9 % площі усіх інтродуцентів та дуб червоний – 77,8 га (9,9 % площ). Їх середній вік становить 41 та 38 років відповідно, це високопродуктивні (бонітет Іа,6 та Іа,7) середньоповнотні (0,71 та 0,74) насадження (табл.). Санітарний стан цих насаджень характеризується як задовільний. Інші породи мають невеликі площі.

Таблиця – Середні таксаційні показники деревостанів порід-інтродуцентів

Вид	Площа, га	Середні таксаційні показники			
		вік, років	бонітет	повнота	запас, м ³ /га
Сосна Банка	0,8	47	1,8	0,78	250
Ялина європейська	637,9	41	1а,6	0,71	227
Модрина європейська	16,7	14	1а,7	0,73	35
Дуб червоний	77,8	38	1а,7	0,74	158
Ясен зелений	14,5	32	1а,6	0,70	124
Клен сріблястий	9,4	66	1,0	0,66	272
Клен ясенolistий	1,0	25	1,0	0,54	60
Акація біла	8,3	30	1а,9	0,69	104
Тополя канадська	11,2	61	3,7	0,63	307
Горіх маньчжурський	0,3	59	2,0	0,50	133
Горіх чорний	0,6	7	1,0	0,60	17
Всього	778,5				

Наймолодшими за віком є деревостани модрини європейської та горіха чорного (середній вік 14 і 7 років), що вказує на використання їх при лісовідновленні в останні роки. Інші породи-інтродуценти мають незначні площі, які у порівнянні із попереднім ревізійним періодом зменшились. Введення інтродуцентів у лісові насадження проводилось з метою збільшення їх продуктивності. Однак деякі з них мають негативний вплив на лісостани і визначаються як інвазійні, боротьба з якими проголошена Конференцією ООН з біорізноманіття (Монреаль, 2022). Кабінетом міністрів України внесені зміни до Правил відтворення лісів, в них забороняється використання інвазійних видів деревних рослин при створенні лісових насаджень [3]. До інвазійних віднесені дуб червоний та горіх чорний, які активно використовували при лісовідновленні, в основному, як домішку до соснових та дубових культур.

Література

1. Слюсар, С. І. Інтродукція рослин – засіб формування екосистем і ландшафтів. *Сучасний ландшафт : проектування, формування, збереження: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції*. К. : ЦП «КОМПРНТ», 2016. С. 62–63.
2. <https://uriffm.org.ua/uk/news/390>
3. Про внесення змін до Правил відтворення лісів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. № 303. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-2022-%D0%BF#Text>